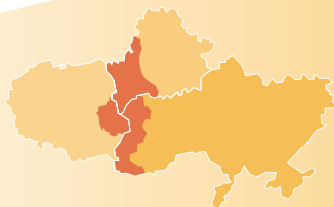

**INTERESUJE CIĘ LEGALNA PRACA W POLSCE?
CHCESZ ZALEGALIZOWAĆ SWÓJ POBYT?**

Poradnik dla imigrantów

Z naszego poradnika dowiesz się:

1 KIM JESTEŚMY I JAK MOŻEMY CI POMÓC?

Transgraniczne Centrum Wsparcia Rynku Pracy
i Punkt Konsultacyjny dla Imigrantów

2 JAK ZALEGALIZOWAĆ SWOJĄ PRACĘ W POLSCE?

- Kto jest zwolniony z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę?
- Jak zalegalizować pracę, gdy wykonujesz zawód nie wymagający zezwolenia na pracę
- Jak zalegalizować pracę, gdy wykonujesz zawód wymagający zezwolenia na pracę
- Jak zalegalizować pracę gdy chcesz być nauczycielem
- Jak założyć własną działalność gospodarczą w Polsce

3 JAK I GDZIE ZALEGALIZOWAĆ SWÓJ POBYT W POLSCE?

a. Na podstawie karty CZASOWEGO POBYTU

b. Na podstawie karty STAŁEGO POBYTU

Warunki jakie musisz spełniać, procedury, tryb odwoławczy

4 JAKIE SĄ TWOJE PRAWA

- Prawa pracownicze i emerytalne
- Pomoc społeczna
- Gdzie znaleźć pomoc w dochodzeniu tych praw

5 JAK WYGLĄDA OPIEKA ZDROWOTNA I EDUKACJA

- Kiedy możesz korzystać z bezpłatnej opieki zdrowotnej – ty oraz twoi najbliżsi
- Kiedy możesz korzystać z bezpłatnej edukacji
- Jak wysłać dziecko do polskiej szkoły

6 JAK WYGLĄDA POŚREDNICTWO PRACY W POLSCE

- Jakie agencje pośrednictwa działają na terenie RP
- Jak nie dać się oszukać

7 OTRZYMASZ KONTAKT DO PUNKTU KONSULTACYJNEGO

8 POZNASZ PRZYDATNE LINKI, ADRESY I TELEFONY

1

KIM JESTEŚMY?

Transgraniczne Centrum Wsparcia Rynku Pracy powołane do życia przy Instytucie Rynku Pracy Fundacji Nowy Staw, jest organizacją działającą w polsko-białorusko-ukraińskim obszarze przygranicznym. Naszym głównym celem jest pomoc imigrantom z Białorusi i Ukrainy w uzyskaniu legalnego zatrudnienia w Polsce. W tym celu zorganizowaliśmy bezpłatny **Punkt Konsultacyjny dla Imigrantów** (adres na końcu poradnika), **poprzez który udzielamy kompleksowego wsparcia osobom szukającym pracy na terenie RP**. Oferujemy fachową wiedzę oraz materiały przydatne dla obywateli Białorusi i Ukrainy. W Punkcie Konsultacyjnym dla Imigrantów obcokrajowiec dowie się między innymi:

- Jak zalegalizować pobyt i zatrudnienie w Polsce
- Jakie są procedury umożliwiające otrzymanie zezwolenia na zamieszkanie oraz zezwolenia na pracę w Polsce
- W jaki sposób zarejestrować się w polskim Urzędzie Pracy
- Gdzie znajdują się wszystkie niezbędne urzędy, instytucje, jak do nich dotrzeć, w jakich godzinach urzędują, itp.
- Jak wygląda prawo cudzoziemców do edukacji i opieki zdrowotnej na terytorium RP
- Jak należy wypełnić niezbędne wnioski, formularze w języku polskim (pomagamy to robić)
- Udostępniamy bazę stron internetowych dotyczących poszukiwania pracy

2

JAK ZALEGALIZOWAĆ SWOJĄ PRACĘ W POLSCE?

Z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę zwolnieni są cudzoziemcy:

- posiadający zezwolenie na osiedlenie się lub zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich
- posiadający zgodę na pobyt tolerowany
- posiadający status uchodźcy nadany w Polsce
- korzystający z ochrony czasowej
- małżonkowie obywatela polskiego – posiadający zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony na terytorium RP udzielone w związku z zawarciem aktu małżeńskiego

GDY WYKONUJESZ ZAWÓD NIE WYMAGAJĄCY ZEZWOLENIA NA PRACĘ

Od 20 lipca 2007 r. do 31 grudnia 2009 r. obywatele Rosji, Ukrainy i Białorusi mogą pracować w Polsce, w dowolnym dziale gospodarki, bez zezwolenia na pracę, w okresie **do 3 miesięcy w ciągu kolejnych 6 miesięcy**. Uzyskasz legalne zatrudnienie, jeśli twój przyszły pracodawca rejestruje w powiatowym urzędzie pracy oświadczenie o zamiarze powierzenia ci konkretnej pracy. Legalna praca może być wykonywana wyłącznie w oparciu o podpisaną umowę (umowę o pracę, umowę zlecenia lub umowę o dzieło).

Gdy wykonujesz zawód nie wymagający zezwolenia na pracę

Ubieganie się o legalizację pracy przebiega trzyetapowo:

Etap I – Aby cię zatrudnić, twój przyszły pracodawca wypełnia i składa **Oświadczenie o zamiarze powierzenia wykonania pracy** w swoim powiatowym Urzędzie Pracy, który musi ów dokument zarejestrować. Następnie pracodawca musi ci to Oświadczenie przekazać, abyś mógł wyrobić wizę na pobyt z prawem do pracy lub Kartę czasowego pobytu. Oświadczenie musi zostać jeszcze potwierdzone notarialnie lub przez polski organ administracji.

Etap II – Musisz udać się do urzędu konsularnego, właściwego dla miejsca, w którym mieszkasz i wystąpić o przyznanie Wizy pobytowej z prawem do pracy. Do wypełnionego wniosku o wizę dołączasz zdjęcie oraz oryginał zarejestrowanego oświadczenia od pracodawcy, swój paszport i jego kserokopię.

Jeśli ubiegasz się o taką wizę po raz pierwszy, może udzielić ci jej wyłącznie kierownik polskiego przedstawicielstwa dyplomatycznego lub urzędu konsularnego w twoim miejscu zamieszkania. Nie jest możliwe uzyskanie jej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Aby uzyskać wizę, musisz wypełnić wniosek o udzielenie wizy i przedstawić Oświadczenie pracodawcy.

Etap III – Gdy uzyskasz już wizę pobytową z prawem do pracy, musisz (ty lub pracodawca) wystąpić jeszcze do starosty powiatu, w którym masz zostać zatrudniony, o wydanie zezwolenia na twoją pracę.

Uwaga! Kolejna wiza pobytowa z prawem do pracy może zostać udzielona na terenie RP, przez wojewodę właściwego terytorialnie dla siedziby twójgo pracodawcy. Udzieli jej on na podstawie przedłużonego zezwolenia na zatrudnienie, przy czym łączny okres nieprzerwanego pobytu i zatrudnienia na podstawie tych wiz nie może przekroczyć 12 miesięcy.

Pracując czasowo na terenie RP musisz złożyć wniosek o udzielenie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony i wydanie karty czasowego pobytu lub opuścić terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

GDY WYKONUJESZ ZAWÓD WYMAGAJĄCY ZEZWOLENIA NA PRACĘ

W sytuacji, gdy jesteś zatrudniany na podstawie zezwolenia na pracę, procedura jest następująca

Etap I – Pracodawca daje ogłoszenie o wolnym miejscu pracy w prasie oraz zgłasza wolne miejsce pracy do Urzędu Pracy.

Etap II – Urząd Pracy sprawdza czy wśród osób bezrobotnych lub poszukujących pracy są obywatele RP o wymaganych kwalifikacjach, po czym wydaje pracodawcy Opinię. Jeśli zawiera ona informację, że pracownicy Urzędu Pracy nie znaleźli odpowiedniego fachowca wśród obywateli polskich, możesz ubiegać się o tę posadę.

Etap III – Pracodawca dokonuje opłaty i składa w Urzędzie Wojewódzkim wniosek o wydanie zezwolenia na pracę cudzoziemca na terytorium RP.

Etap IV – Pracodawca otrzymuje **przyrzeczenie** wydania zezwolenia na pracę, które musi ci dostarczyć.

Etap V – Legalizujesz swój pobyt na terytorium RP – wyrabiasz wizę pobytową z prawem do pracy. W tym celu składasz wszystkie niezbędne dokumenty (por. poprzedni rozdział), wraz z dokumentem potwierdzającym cel twego pobytu, czyli przyrzeczeniem wydania zezwolenia na pracę.

Gdy wykonujesz zawód wymagający zezwolenia na pracę

Uwaga! W sytuacji, gdy posiadasz Kartę pobytu, przyrzeczenie nie jest potrzebne, czyli **Etap IV oraz Etap V są zbędne.**

Etap VI – Pracodawca otrzymuje dla ciebie **zezwolenie na pracę:**

Zezwolenie wydaje się na wniosek pracodawcy, na okres nie dłuższy, niż czas pobytu określony w wizie lub nie dłuższy niż okres ważności zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony (karta pobytu) na terytorium RP.

Zezwolenie na pracę cudzoziemca wydawane jest **na okres nie przekraczający 12 miesięcy**, z możliwością jego przedłużania na dalszy okres, jednak również nie dłuższy niż 12 miesięcy.

PRZEDŁUŻENIE PRZYRZECZENIA LUB ZEZWOLENIA NA PRACĘ

O przedłużeniu to może wystąpić pracodawca na 30 dni przed upływem ważności zezwoleń, pod warunkiem, że nie ulegnie zmianie stanowisko, rodzaj wykonywanej pracy lub pełniona przez ciebie funkcja, określone w wydanym zezwoleniu. Ponadto wydane przyrzeczenie lub zezwolenie **zachowuje ważność** mimo zmiany nazwy czy siedziby siedziby zakładu pracy lub przekształcenia formy prawnej pracodawcy, a także przejęcia pracodawcy lub jego części przez innego pracodawcę. Zezwolenie zachowuje ważność także w przypadku zmiany miejsca wykonywania pracy, niezależnie od powiatu, jakiego dotyczy przyrzeczenie lub zezwolenie.

GDY CHCESZ BYĆ NAUCZYCIELEM

Procedura zatrudnienia cudzoziemca w zawodzie nauczyciela języka obcego, który jest językiem ojczystym cudzoziemca jest identyczna jak w zawodach, dla których nie jest wymagane zezwolenie na pracę.

Natomiast procedura zatrudnienia cudzoziemca w zawodzie nauczyciela innych profili jest identyczna jak w zawodach, dla których jest wymagane zezwolenie na pracę.

A MOŻE WŁASNY BIZNES? CZYLI JAK ZAŁOŻYĆ FIRMĘ W POLSCE

Etap I – **Musisz wybrać jedną z form organizacyjno-prawnych działalności gospodarczej.**

Są one następujące:

- **osoby fizyczne** – czyli osoby prowadzące działalność gospodarczą we własnym imieniu i na własny rachunek,
- **osoby prawne** – czyli jednostki posiadające osobowość prawną, należą tu: spółdzielnie i spółki kapitałowe (sp. z o.o., sp. akcyjna),
- **jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej** – zaliczysz tu spółki osobowe, tj. partnerskie, jawne, komandytowe i komandytowo-akcyjne oraz spółkę cywilną. Za przedsiębiorców uznaje się również współników spółek cywilnych w zakresie wykonywanych przez nich działalności.

Najpopularniejszą formą działalności gospodarczej są przedsiębiorstwa jednoosobowe prowadzone przez osoby fizyczne działające we własnym imieniu i na własny rachunek.

Etap II – **Składasz wniosek o dokonanie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej.**

Robisz to w Urzędzie Gminy, Urzędzie Miasta (Urzędu Miasta Lublin) lub poprzez dokonanie wpisu do Krajowego Rejestru Spółek (dotyczy tylko spółek). Do wniosku dołączasz opłatę skarbową wysokości 100 zł. Na zaświadczenie czekasz 14 dni.

Przedłużenie przyrzeczenia lub zezwolenia na pracę

Gdy chcesz być nauczycielem

Jak założyć firmę w Polsce

Etap III – Po uzyskaniu wpisu do ewidencji działalności gospodarczej (i zaświadczenia o wpisie), **musisz dokonać wpisu do krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej i otrzymać numer REGON**. Składasz w tym celu wniosek do Urzędu Gminy lub Urzędu Statystycznego.

REGON otrzymasz w ciągu 7 dni od daty złożenia wniosku.

Numer REGON należy umieszczać na drukach firmowych, pieczęcie, drukach opłacania składek pobieranych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Zażąda go również bank, w którym otworzysz firmowy rachunek.

Etap IV – **Zakładasz firmowe konto bankowe.**

Do założenia rachunku bankowego potrzebne:

- zaświadczenie i wpisie do ewidencji działalności gospodarczej;
- zaświadczenie o REGON firmy;
- zaświadczenie o NIP (jeśli nie ma, to należy później zaktualizować dane)

Wybierając bank sprawdź, który ma najkorzystniejszą ofertę, czyli wysokość opłaty za prowadzenie rachunku, wielkość prowizji za dokonywanie operacji przelewów, koszty ewentualnych kredytów itp.

Etap V – **Zgłaszasz w Urzędzie Skarbowym rozpoczęcia działalności gospodarczej.** Powinieneś zrobić to przed zawarciem pierwszej transakcji.

Dokumenty jakie powinieneś złożyć, to:

- zaświadczenia o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej (2 egz.)
- zaświadczenia o numerze identyfikacyjnym REGON (2 egz.)
- dokument potwierdzający tytuł prawny do lokalu – akt własności lub umowa najmu – będącego siedzibą firmy.

Etap VI – **Składasz w Urzędzie Skarbowym wniosek o nadanie Numeru Identyfikacji Podatkowej – NIP.**

Osoby fizyczne prowadzące samodzielnie działalność gospodarczą lub jeżeli NIP został już nadany wypełniają Formularz NIP-1. Osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej nie mającej osobowości prawnej, będącej podatnikiem lub płatnikiem – wypełniają formularz NIP-2.

Etap VII – **Wybierasz formę opodatkowania i zgłaszasz rejestrację VAT do Urzędu Skarbowego.**

Masz do wyboru dwie formy opodatkowania:

- opodatkowanie w formie karty podatkowej
- opodatkowanie zryczałtowanym podatkiem dochodowym na zasadach ogólnych (wg skali podatkowej lub podatkiem liniowym)

Gdy podejmiesz decyzję, składasz stosowne Oświadczenie w Urzędzie Skarbowym.

Etap VIII – **Składasz wniosek o ubezpieczenie do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS).**

Musisz to zrobić w ciągu **7 dni** od dnia faktycznego rozpoczęcia działalności gospodarczej. W praktyce oznacza to datę rejestracji w Urzędzie Skarbowym.

W Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych należy wypełnić **dwa formularze**:

- ZUS ZUA – Zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych
- ZUS ZFA – Zgłoszenie płatnika składek – osoby fizycznej.

Do zgłoszenia ZFA dołączasz kopie decyzji urzędu skarbowego o nadaniu numeru NIP i zaświadczenia urzędu statystycznego o nadaniu numeru REGON.

Jeśli działalność gospodarcza jest twoim jedynym źródłem dochodów, od dnia rozpoczęcia działalności do dnia jej zaprzestania podlegasz obowiązkowym następującym ubezpieczeniom:

- emerytalnemu
- rentowym
- wypadkowemu

Przedsiębiorcy podlegają także:

- ubezpieczeniu zdrowotnemu
- odprowadzeniu składek na Fundusz Pracy (dobrowolnie)
- opłaceniu składki na ubezpieczenie chorobowe

Etap IX – Musisz wyrobić pieczętkę firmową.

Na pieczętce muszą się znaleźć takie dane: pełna nazwa firmy; siedziba firmy; numer telefonu; REGON; numer NIP.

Uwaga! Warto sprawdzić, jakich danych na pieczętce wymaga bank prowadzący rachunek bieżący firmy.

Etap X – Robisz biznesplan, czyli zarys zamierzeń, plan na bliższą i dalszą przyszłość firmy, z ustaleniem środków i sposobów działania dla osiągnięcia założonych celów.

Biznesplan jest potrzebny w trzech podstawowych sytuacjach:

- w sfinansowaniu inwestycji – ubieganie się o pożyczki, granty, dotacje, jest argumentem wiarygodności;
- przy rozpoczynaniu działalności gospodarczej – pomaga wyznaczyć i przemyśleć cele oraz priorytety;
- w zarządzaniu firmą – pomaga podążać w zaplanowanym kierunku, analizować sytuację oraz obserwować rozwój firmy.

3 JAK ZALEGALIZOWAĆ SWÓJ POBYT W POLSCE?

PRZYPADKEM PIERWSZY: STARASZ SIĘ O ZEZWOLENIE NA ZAMIESZKANIE NA CZAS OZNACZONY, CZYLI O KARTĘ CZASOWEGO POBYTU.

Aby je otrzymać, musisz spełnić któryś z poniższych warunków:

- mieć **zezwolenia** na zatrudnienie lub wykonywanie innej pracy zarobkowej,
- prowadzić **działalność gospodarczą,**
- podjąć **naukę,**
- zawrzeć **związek małżeński** z obywatelem polskim albo cudzoziemcem posiadającym zezwolenie na osiedlenie się,

Wniosek o kartę czasowego pobytu składasz do Wojewody. Wszystkie niezbędne druki wniosków oraz szczegółowe informacje o przebiegu procedury otrzymasz w polskim przedstawicielstwie dyplomatycznym, w urzędzie konsularnym lub u wojewody – w miejscu twojego zamieszkania. Do wniosku (w czterech egzemplarzach) musisz dołączyć:

1. 4 aktualne kolorowe **zdjęcia paszportowe**.
2. **Przyrzeczenie lub przedłużenie przyrzeczenia** wydania zezwolenia na pracę albo pisemne oświadczenie pracodawcy o zamiarze powierzenia ci pracy.
3. Jeśli prowadzisz spółkę komandytową, dołącz również dokumenty potwierdzające, że **działalność spółki jest korzystna dla gospodarki narodowej**, a w szczególności przyczynia się do wzrostu inwestycji, transferu technologii, wprowadzania korzystnych innowacji lub tworzenia nowych miejsc pracy.
4. **Tytuł prawny do zajmowania lokalu mieszkalnego**, w którym przebywasz lub zamierzasz przebywać (np. umowę najmu) oraz dokumenty potwierdzające wysokość kosztów zamieszkania.
5. Dokumenty potwierdzające **posiadanie stabilnego i regularnego źródła dochodu** wystarczającego do pokrycia kosztów utrzymania siebie i członków rodziny.
6. Dokumenty potwierdzające, że masz **ubezpieczenie zdrowotne lub że jesteś w stanie pokryć koszty leczenia** na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
7. Zaświadczenie organu ewidencji ludności, że jesteś **zameldowany**.
8. Zaświadczenie potwierdzające, że **płacisz podatki** (zaświadczenie z właściwego Urzędu Skarbowego na druku ZAS-W),
9. **Ważny dokument podróży** (paszport) – do wglądu.
10. **Kserokopie** wszystkich stron dokumentu podróży (paszportu), sporządzone w 2 egzemplarzach.
11. **Dowód uiszczenia opłaty skarbowej**: 340 zł oraz 50 zł – za kartę pobytu.

Wojewoda może – w zależności od rodzaju sprawy – w celu uzupełnienia dokumentacji zażądać dostarczenia dodatkowych dokumentów.

Na decyzję o udzieleniu lub odmowie udzielenia zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony **musisz czekać co najmniej miesiąc** (w skomplikowanych przypadkach nawet dwa). Od negatywnej odpowiedzi możesz się odwoływać do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, za pośrednictwem właściwego wojewody, w ciągu dwóch tygodni od otrzymania odmowy. Na rozpatrzenie twojego odwołania urzędnicy mają kolejny miesiąc. Od ich decyzji możesz się jeszcze odwoływać do Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Wniosek o przedłużenie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony składasz u wojewody, który udzielił zezwolenia.

Uwaga! Sam fakt złożenia wniosku o udzielenie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony nie legalizuje twojego pobytu na terytorium Polski. Musisz opuścić kraj przed upływem terminu ważności dotychczasowego zezwolenia na pobyt.

PRZYPADKEM DRUGI: STARASZ SIĘ O ZEZWOLENIE NA OSIEDLENIE SIĘ, CZYLI O KARTĘ STAŁEGO POBYTU.

Aby ją otrzymać, musisz spełnić wszystkie poniższe warunki:

Możesz wykazać istnienie trwałych więzów rodzinnych lub ekonomicznych z Polską,

- masz zapewnione w Polsce mieszkanie i utrzymanie,
- bezpośrednio przed złożeniem wniosku przebywałeś w Polsce przez co najmniej 3 lata na podstawie zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony lub możesz udokumentować nieprzerwany trzyletni pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Wniosek o udzielenie zezwolenia na osiedlenie się i wydanie karty stałego pobytu wydaje wojewoda właściwy ze względu na twoje miejsce zamierzonego osiedlenia się. Druk wniosku oraz szczegółowe informacje o procedurach uzyskasz także u wojewody. Do wypełnionego wniosku (w czterech egzemplarzach) musisz dołączyć:

1. 4 aktualne kolorowe **zdjęcia paszportowe**.
2. Zaświadczenie organu ewidencji ludności, że jesteś **zameldowany**.
3. Odpisy **aktów stanu cywilnego**.
4. **Decyzje** o udzieleniu zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony.
5. **Tytuł prawny do zajmowania lokalu mieszkalnego**, oraz dokumenty potwierdzające wysokość kosztów zamieszkania.
6. Dokumenty potwierdzające **posiadanie i wysokość środków finansowych** niezbędnych do utrzymania.
7. Dokumenty potwierdzające twoje **wykształcenie** lub **kwalifikacje**.
8. **Zaświadczenie o niekaralności**, wydane przez właściwy organ kraju pochodzenia.
9. Zaświadczenie **o braku zobowiązań finansowych wobec kraju pochodzenia** lub osób w nim zamieszkałych.
10. Zaświadczenie o **wywiązywaniu się z zobowiązań podatkowych** wobec Skarbu Państwa (zaświadczenie z właściwego Urzędu Skarbowego na druku ZAS-W).
11. **Ważny dokument podróży** (paszport) – do wglądu.
12. **Kserokopie** wszystkich stron paszportu w 2 egzemplarzach.
13. **Dowód uiszczenia opłaty skarbowej**: 640 zł.

Na wydanie decyzji o udzieleniu lub odmowie udzielenia zezwolenia na osiedlenie **musisz czekać od miesiąca do dwóch**. Nawet jeśli spełniasz wszystkie warunki, możesz w niektórych przypadkach otrzymać odpowiedź odmowną. Od negatywnej decyzji możesz się odwoływać do takich samych organów, jak w przypadku odmowy karty czasowego pobytu. **Karta stałego pobytu jest ważna 10 lat** od chwili wydania, a po tym czasie podlega wymianie.

4

TWOJE PRAWA

Pamiętaj, że jako posiadacz karty stałego pobytu i jako legalny pracownik masz w Polsce te same prawa, co Polacy.

Masz prawo do:

- emerytury;
- do urlopu (20 lub 26 dni, jeżeli staż pracy jest powyżej 10 lat);
- do ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego;
- do świadczenia pracy;
- do wyboru funduszu emerytalnego;
- do 8-godzinnego dnia pracy przez 5 dni w tygodniu (wyjątkiem jest tryb pracy ciągły).

PRACUJĄC LEGALNIE JESTEŚ UBEZPIECZONY!

Jeśli przebywasz w Polsce na podstawie karty stałego pobytu, przysługuje ci prawo do ubezpieczenia społecznego (nie przysługuje ono osobom przebywającym na terenie RP czasowo).

Prawo to obejmuje:

- 1. Ubezpieczenie emerytalne.** Jest to ubezpieczenie na wypadek niezdolności do pracy z powodu starości. Osoby, które opłacają składkę, zapewniają sobie w ten sposób dochód w momencie zaprzestania pracy zawodowej po osiągnięciu wieku emerytalnego.
- 2. Ubezpieczenie rentowe.** Gwarantuje świadczenia pieniężne w przypadku utraty dochodów z powodu niezdolności do pracy (renta) lub śmierci żywiciela (renta rodzinna). Składka na ubezpieczenie rentowe wynosi 13 proc. podstawy wymiaru składki. Jest ona opłacana w połowie przez pracodawcę i pracownika.
- 3. Ubezpieczenie chorobowe i macierzyńskie.** Z tytułu ubezpieczenia chorobowego i na wypadek macierzyństwa wypłaca się następujące świadczenia: zasiłek chorobowy; świadczenie rehabilitacyjne; zasiłek wyrównawczy; zasiłek macierzyński i wychowawczy; zasiłek opiekuńczy.
- 4. Ubezpieczenia wypadkowe:** świadczenie chorobowe, świadczenie rentowe, świadczenie odszkodowawcze.

Wypłatę wszystkich wymienionych świadczeń gwarantuje składka na ubezpieczenie społeczne, którą co miesiąc odprowadza od twojego dochodu pracodawca.

Gdy musisz dochodzić swoich praw wobec pracodawcy

GDY MUSISZ DOCHODZIĆ SWOICH PRAW WOBEC PRACODAWCY

Wszelkie procedury dochodzenia praw pracowniczych są takie same dla Polaków jak i dla obcokrajowców. Jeśli pracodawca łamie któreś z twoich praw – odmawia ci wypłaty wynagrodzenia, nie dotrzymuje warunków umowy itp., powinieneś zwrócić się do Państwowej Inspekcji Pracy lub do właściwego sądu.

W sytuacji oszustwa handlowego – zwróć się do Rzecznika Praw Konsumentkich lub do właściwego sądu.

W sytuacjach innych – zwróć się do Konsulatu Generalnego swojego państwa w Polsce (patrz linki, adresy, telefony) lub do właściwego sądu.

Opieka społeczna

GDY POTRZEBUJESZ POMOCY – OPIEKA SPOŁECZNA

Może się zdarzyć i tak, że znajdziesz się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej. Nawet i wtedy nie jesteś całkowicie bezradny, jeśli bowiem masz miejsce zamieszkania, zezwolenie na osiedlenie się, zgodę na pobyt lub status uchodźcy, możesz liczyć na Pomoc Społeczną.

W jej ramach możesz się ubiegać o **zasiłek** – jeśli twoje dochody nie przekraczają pewnej niskiej kwoty (obecnie jest to 477 zł netto, jeżeli utrzymujesz się sam lub 351 zł netto na każdego członka rodziny, jeśli na twoim utrzymaniu znajdują się jakieś osoby).

Ponadto w ramach pomocy społecznej, w sytuacji kryzysowej, można liczyć np. **na pomoc rzeczową (np. jedzenie, ubranie), schronienie (np. nocleg w domu pomocy społecznej), bilety kredytowe na terenie kraju, usługi opiekuńcze (np. dla osób ciężko chorych), pogrzeb na koszt gminy itp.**

Aby uzyskać pomoc od opieki społecznej, należy udać się do ośrodka opieki społecznej, w gminie lub powiecie. W przypadku występowania o zasiłek, musisz złożyć stosowny wniosek wraz z dokumentami potwierdzającymi legalność pobytu w Polsce i wysokość dochodów.

5 BEZPŁATNA OPIEKA ZDROWOTNA I EDUKACJA

KIEDY MASZ PRAWO DO BEZPŁATNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ?

Jeśli przebywasz na terenie RP na podstawie karty stałego pobytu lub karty czasowego pobytu z udzieleniem statusu uchodźcy, masz takie same prawa jak obywatele polscy. **Takie same prawa mają również członkowie twojej rodziny.**

Możesz leczyć się bezpłatnie, jeśli przebywasz na terenie RP na podstawie wizy pobytowej z prawem do pracy, na podstawie karty stałego lub czasowego pobytu – o ile podlegasz obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego lub ubezpieczyłeś się bezpłatnie. Zostaniesz przyjęty – ty i członkowie twojej rodziny – przez lekarza w dowolnej placówce służby zdrowia na podstawie dokumentu poświadczającego aktualne ubezpieczenie zdrowotne.

Prawo do
bezpłatnej
opieki
zdrowotnej

KIEDY MASZ PRAWO DO BEZPŁATNEJ NAUKI?

Każdy cudzoziemiec przebywający legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ma prawo do korzystania z edukacji i usług innych placówek oświatowych. Na dostęp do oświaty na takich zasadach jak obywatele polscy masz prawo, jeżeli posiadasz zezwolenie na pobyt stały. W każdym wypadku legalnego pobytu w Polsce możesz starać się o przyjęcie na studia pierwszego i drugiego stopnia, studia podyplomowe, doktoranckie, habilitacyjne i wszelkie staże naukowe oraz artystyczne.

Prawo do
bezpłatnej
nauki

Jakie warunki musisz spełniać?

1. Posiadać wizę lub kartę czasowego pobytu.
2. Wykazać się dobrym stanem zdrowia, udokumentowanym zaświadczeniem lekarskim.
3. Posiadać polisę ubezpieczeniową na wypadek choroby lub następstw nieszczęśliwych wypadków na okres kształcenia w Polsce.
4. Ukończyć roczny kurs przygotowawczy do podjęcia nauki w języku polskim lub posiadać certyfikat znajomości języka polskiego wydany przez Państwową Komisję Poświadczenia Znajomości Języka Polskiego jako Obcego lub uzyskać potwierdzenie uczelni przyjmującej, że stopień znajomości języka polskiego pozwala na podjęcie studiów w języku polskim.
5. W zależności od rodzaju i stopnia studiów, musisz przedstawić odpowiednie dokumenty: na studia pierwszego stopnia – świadectwo dojrzałości lub jego odpowiednik zalegalizowany apostille; na studia drugiego stopnia – dyplom ukończenia studiów albo zalegalizowany dyplom apostille; na studia podyplomowe – dyplom ukończenia studiów pierwszego i drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich uzyskany w Polsce albo odpowiednik zalegalizowany apostille; na studia doktoranckie – dyplom ukończenia studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich uzyskany w Polsce albo odpowiednik zalegalizowany apostille; na staż habilitacyjny – stopień doktora nadany w Polsce lub odpowiedni dokument zalegalizowany apostille.

W przypadku przedstawienia dokumentów otrzymanych zagranicą musisz przedstawić zaświadczenie stwierdzające równorzędność z odpowiednim polskim dokumentem.

6. Wykazać wymagane w uczelni szczególne predyspozycje.

Jako cudzoziemiec możesz się starać o przyznanie stypendium na poszczególne lata studiów, oraz zasiłek na zagospodarowanie na pierwszym roku studiów (nie więcej niż 60% stypendium), zasiłek losowy (nie więcej niż 40% stypendium).

Edukacja twoich dzieci

EDUKACJA TWOICH DZIECI

Do bezpłatnej edukacji twoje dzieci mają prawo, jeżeli przebywasz w Polsce legalnie. Jeśli masz pozwolenie na pobyt stały, mają dokładnie takie same prawa co dzieci obywateli RP. Prawo to dotyczy wszystkich poziomów edukacji: od przedszkola do szkół ponadgimnazjalnych, artystycznych oraz szkół wyższych.

Aby dziecko zostało przyjęte do szkoły, musisz złożyć następujące dokumenty:

1. Zalegalizowane świadectwo lub inny dokument stwierdzający ukończenie klasy lub szkoły za granicą, co pozwoli zakwalifikować dziecko do odpowiedniej klasy lub na odpowiedni semestr.
2. Zaświadczenie lekarskie stwierdzające brak przeciwwskazań do podjęcia nauki w danym typie szkoły.

Na podstawie dokumentów dyrektor szkoły lub szef wydziału (w przypadku studiów) przyjmuje dziecko do odpowiedniej klasy lub na odpowiedni semestr.

Jeżeli nie masz możliwości przedstawienia tych dokumentów, twoje dziecko zostanie zakwalifikowane do odpowiedniej klasy na podstawie egzaminu wstępnego, rozmowy kwalifikacyjnej itp.

Jeśli twoje dziecko nie zna języka polskiego wcale, lub nie zna go na poziomie umożliwiającym naukę w szkole, gmina może zorganizować bezpłatną naukę języka polskiego w formie kursu (z tym, że do zorganizowania takiego kursu potrzebnych jest co najmniej 15 zgłoszeń) lub indywidualnych zajęć (gdy liczba chętnych jest mniejsza).

Uczniowie szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych, artystycznych, policealnych i pomaturalnych mogą starać się o przyznanie stypendium.

6 POŚREDNICTWO PRACY

Szukając zatrudnienia na terenie RP możesz skorzystać z jednego z pięciu rodzajów agencji zatrudnienia:

1. **Agencje pośrednictwa pracy na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.**
2. **Agencje pośrednictwa do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych** – udzielają pomocy poszukującym pracy w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia, a pracodawcom w znalezieniu pracowników o odpowiednich kwalifikacjach.
3. **Agencje doradztwa personalnego** – które świadczą odpłatnie usługi na rzecz pracodawców.

4. Agencje poradnictwa zawodowego – które udzielają pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu i miejsca zatrudnienia, informacji zawodowych oraz pomocy w doborze kandydatów do pracy na stanowiska wymagające szczególnych predyspozycji psychofizycznych.

5. Agencje pracy tymczasowej – które same zatrudniają pracowników na czas określony i delegują ich do wykonania konkretnej pracy tymczasowej.

WAŻNE! NIE DAJ SIĘ OSZUKAĆ!

Korzystając z pomocy agencji, musisz bardzo uważać – nie wszystkie bowiem działają legalnie i łatwo. Szukając pracy i lepszego losu możesz natknąć się na oszustów. **Wszystkie legalnie działające agencje muszą posiadać wpis do rejestru agencji zatrudnienia potwierdzony certyfikatem** wystawionym przez Ministra Gospodarki i Pracy (do 31.10.2005) lub przez Marszałka Wojewódzkiego (od 1.11.2005).

Ponadto korzystając z pomocy pośrednika powinieneś sprawdzić, czy:

- posiada on adres swojej siedziby i telefon stacjonarny;
- czy ma zgłoszoną działalność gospodarczą (sprawdzasz to w rejestrze ewidencji działalności gospodarczej lub w Krajowym Rejestrze Sądowym), od jak dawna i czy ma własne biuro.

Możesz również poszukać informacji o Agencji na stronie internetowej Krajowego Rejestru Agencji Zatrudnienia: **www.kraz.praca.gov.pl**, w Wojewódzkich Urzędach Pracy i na ich stronach internetowych. W każdym przypadku możesz się zgłosić do pomoc do Punktu Konsultacyjnego dla imigrantów.

7 KONTAKT DO PUNKTU KONSULTACYJNEGO

ZAPRASZAMY DO KORZYSTANIA Z NASZEJ STRONY INTERNETOWEJ:

<http://www.irp-fundacja.pl/transgranicznecentrum/pl-punkt/i-punkt.html>

KONTAKT

**Punkt Konsultacyjny dla Imigrantów
w ramach projektu
„Transgraniczne Centrum Wsparcia Rynku Pracy”
Instytut Rynku Pracy – Fundacja Nowy Staw**

dr Ivanna Shubina: i.shubina@irp-fundacja.pl

BIURO:

ul. Leszczyńskiego 14/1-3

20-069 Lublin

e-mail: imigrant@irp-fundacja.pl

www.irp-fundacja.pl/transgranicznecentrum

Konsulat Generalny RP w Kijowie

<http://www.kijowkg.polemb.net>

01034 Kijów, Ukraina
ul. B. Chmielnickiego 60

Tel.: (38044) 284 00 33

Faks: (38044) 234 99 89

E-mail: konsulat@polska.com.ua

Konsulat RP w Łucku

<http://www.luckkg.polemb.net>

43016 Łuck, Ukraina
Bul. Kafiedralna, 7

Tel.: (380332) 77-06-10, 77-06-11,
77-06-12, 77-00-44

Faks: (380332) 77-06-15

E-mail: konsulat@konsulat.lutsk.ua

Konsulat RP we Lwowie

www.konsulat.lviv.ua

Sprawy wizowo-paszportowe, obywatelstwa,
repatriacji i legalizacji dokumentów
ul. Iwana Franki 110, 79011 Lwów
Tel.: (+380 32) 2970861, 2970862,
2970863, 2970864

Faks: (+380 322) 760974

E-mail: konsulat@mail.lviv.ua

Konsul Generalny, sprawy prawne, opieki
konsularnej, kultury, nauki oraz wypłaty, rent,
reprezentowanie polskich interesów
gospodarczych i handlowych, działalność
informacyjno-wspomagająca dla biznesu
ul. Kociubińskiego 11a m. 3, 79011 Lwów
Tel.: (+380 322) 729301

Tel/Faks: (+380 32) 2987938

E-mail: konsulat2@mail.lviv.ua

Konsulat Ukrainy w Lublinie

<http://www.ukr-konsulat.lublin.pl>

20-417 Lublin, ul. Kunickiego 24

Tel.: +48 (81) 531 88 89, +48 (81) 531 88 01

Faks: +48 (81) 531 88 88

Ambasada Republiki Białorusi w RP

<http://www.belembassy.org/poland/pol/index.php?p=consul&f=agreement> **za długi adres!!**

02-952 Warszawa, ul. Wiertnicza 58

Tel.: +48 (22) 742-0990

Faks: +48 (22) 742-0980

Konsulat Generalny Republiki Białorusi w Białymstoku

ul. Elektryczna 9, 15-080 Białyłstok,

Tel.: +48 (85) 664-9940

Konsulat Generalny Republiki Białorusi w Gdańsku

ul. Noakowskiego 9, 80-313 Gdańsk Oliwa,

Tel.: +48 (58) 341-0026

Konsulat Republiki Białorusi w Białej Podlaskiej

ul. Sitnicka 77, 21-500 Biała Podlaska,

Tel.: +48 (83) 342-1814

Miejski Urząd Pracy w Lublinie

<http://www.mup.lublin.pl>

20-080 Lublin ul. Niecała 14

Tel.: +48 (81) 53-252-17, +48 (81) 53-290-72

Fax: +48 (81) 53-238-91

Urząd Wojewódzki w Lublinie

<http://www.uw.lublin.pl>

20-914 Lublin, ul. Spokojna 4

Tel.: +48 (81) 74-24-308 (sekretariat
województwa)

**Wydział Polityki Społecznej
Oddział Polityki Rynku Pracy**

ul. Spokojna 4, pok. 45

tel. 081 74-24-781

Urząd Miasta Lublin

Miejski Inspektorat Ewidencji Gospodarczej

20-0?? Lublin, ul. Leszczyńskiego 20

Tel.: +48 (81) 44 35 427

Sekretariat pok. 706: +48 (81) 44 35 356

przyjęcia interesantów:

pn. w godz. 8.00–18.00

wt.–pt., w godz. 8.00–14.00

Urząd Statystyczny

20-068 Lublin
ul. St. Leszczyńskiego 48
Tel.: +48 (81) 533 20 51, +48 (81) 533 20 52
przyjęcia interesantów:
pn. w godz. 7.00–17.00,
wt.-pt. w godz. 7.00–15.00

Lubelski Urząd Wojewódzki

Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców
Oddział ds. cudzoziemców
20-064 Lublin
ul. Północna 3
Tel.: +48 (81) 74-04-530
Godziny przyjęć interesantów
Lublin: poniedziałek 9.30-17.00,
wtorek-piątek 7.30-15.00
Biała Podlaska, Chełm i Zamość:
poniedziałek, środa, czwartek 7.30-15.00,
wtorek 7.30-15.30, piątek 7.30-14.30

Zachodnio-Ukraińskie Centrum Zasobów (ZURC)

<http://www.zurc.org>
Lviv 79008, ul. Łysenka 21
Tel.: +38-0322-976624
Tel.: +38-0322297-68-13

Urząd Pracy we Lwowie

www.rec.lviv.ua
Lviv, 79000, ul. Chajkovskogo, 17
Tel.: +38-322382077

Wołyński Wojewódzki Urząd Pracy

www.dcz.gov.ua
Luck, 43000
ul. Bogdana Hmelnickiego, 3A
Tel.: +38033245636

Biuro Karier UMCS ??? co to za skrót???

<http://www.kariera.umcs.lublin.pl>
20-040 Lublin
ul. Sowińskiego 12
Tel.: +48 (81) 537 50 70
Tel./fax: +48 (81) 537 50 69
e-mail: kariera@umcs.lublin.pl

Pośrednicza Agencja Pracy Tymczasowej dla Obcokrajowców „BUG”

20-127 Lublin
ul. Wałecznych 4, V klatka, lokal „BUG”
+48 (81) 44 363 44
e-mail: naki.bug@onet.eu

Lubelski Oddział Wojewódzki NFZ

20-124 Lublin
ul. Szkolna 16
Tel.: +48 (81) 531 05 00, -01, -02
Faks: +48 (81) 531 05 28
www.nfz-lublin.pl

Koordynator i redakcja merytoryczna: dr Ivanna Shubina

Tekst: Justyna Bednarek

Projekt graficzny i skład: Beata Ciurus

Przetłumaczyła: dr Tetyana Derkacz-Padiasek

Wydawca: Instytut Rynku Pracy – Fundacja Nowy Staw – Europejski Dom spotkań

tel. 081 536 10 97, fax 081 536 10 94
ul. Leszczyńskiego 14/1-3, 20-069 Lublin
imigrant@irp-fundacja.pl

<http://www.irp-fundacja.pl/transgranicznecentrum>

KONTAKT

Punkt Konsultacyjny dla Imigrantów
w ramach projektu
„Transgraniczne Centrum Wsparcia Rynku Pracy”
Instytut Rynku Pracy – Fundacja Nowy Staw

dr Ivanna Shubina: i.shubina@irp-fundacja.pl

BIURO:

ul. Leszczyńskiego 14/1-3
20-069 Lublin
e-mail: imigrant@irp-fundacja.pl

www.irp-fundacja.pl/transgranicznecentrum

Poradnik został opracowany w ramach Projektu:
„Transgraniczne Centrum Wsparcia Rynku Pracy”

Partnerzy projektu:

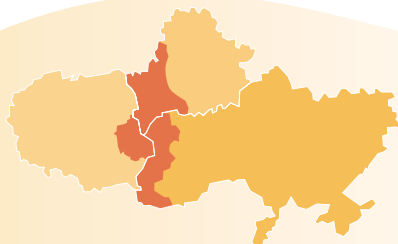
Miejski Urząd
Pracy w Lublinie

Ośrodek Badań
nad Migracjami Uniwersytetu
Warszawskiego

Miasto Łuck

Projekt finansowany w 75% ze środków Unii Europejskiej
z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
w ramach Programu Sąsiedztwa Polska–Białoruś–Ukraina
INTERREG III A/ TACIS CBC

